

Forslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

SF har, bl. a. på baggrund af den store arbejdsløshed, fremsat forslag til folketingsbeslutning om efterløn. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at det skal ses som en aktiv indsats til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed; der skal altså frigøres pladser til unge ved at give ældre adgang til at forlade erhvervslivet tidligere end den almindelige pensionsalder på 67 år. De ældre skal imidlertid have ret til at forlade arbejdsmarkedet ikke med en pension, men med en indtægt svarende til dagpengene for arbejdsløshedsforsikrede lønmodtagere.

Det er oplyst, at forslagsstillerne som baggrundsmateriale for forslaget bl. a. har brugt SIDs forslag til efterløn og pensionsreformarbejdsgruppens rapport om udvidet adgang til førtidspension og fleksibel pensionsalder. De tanker, som ligger til grund for disse forslag, og ideen om at frigøre arbejdspladser til de unge, ser regeringen positivt på. Det er imidlertid meget tvivlsomt, om det foreliggende forslag til folketingsbeslutning tilgodeser de nævnte formål på en hensigtsmæssig og økonomisk forsvarlig måde.

Forslaget vil i realiteten svare til en nedsettelse af den almindelige pensionsalder fra 67 til 60 år. Det fremgår dog ikke klart, om husmødre og personer uden erhverv er omfattet af forslaget.

Indførelsen af en efterløn, som alene afhænger af størrelsen af den hidtidige indtægt, vil bryde ganske med principperne i pensionslovgivningen, herunder princippet om, at pension ydes til alle efter ensartede satser og ydes indtægtsreguleret til personer under 67 år.

Den foreslåede efterlønsordning vil selv sagt have en positiv indvirkning på beskæftigelsessituationen for de yngre, i det omfang, hvori erhvervsaktive benytter sig af ordningen og derved frigør en stilling, som vil blive besat ved ledighed. Det er dog ikke muligt på forhånd at vurdere, i hvilket omfang dette vil være tilfældet, eller om de ledigblevne stillinger rent faktisk vil blive besat med unge, som forslaget jo særligt sigter på at skaffe arbejde. Man må nok regne med, at et flertal af de ledigblevne stillinger vil blive besat med lidt mere modne erhvervsaktive snarere end med helt unge ar-

bejdsløse. Der er ikke i de eksisterende arbejdsmarkedsmæssige styringsmidler ret store muligheder for at dirigere de ledigblevne pladser til dækning af netop ungdomsarbejdsløsheden.

Forslaget giver anledning til flere betænkeligheder. Bl. a. vil det formentlig modvirke de hidtidige bestræbelser i retning af at skabe bedre muligheder for ældre arbejdstagere for at blive i arbejdet længst muligt. Jeg tænker her på arbejdet i de to ældreudvalg, som i 1972 blev nedsat af arbejdsministeren med henblik på at sikre ældres tilknytning til arbejdsmarkedet. Ganske vist siges det i bemærkningerne til forslagene, at det ikke er hensigten at presse mennesker, der ønsker at arbejde, ud af erhvervslivet, men det kan efter regeringens opfattelse ikke undgås, at etablering af en efterlønsordning som den foreslåede vil blive følt som et stærkt pres fra samfundets side mod de ældre.

Det er tillige bl. a. af hensyn til erhvervslivet betænkeligt, at ikke blot trætte og nedslidte, men også fuldt arbejdsdygtige og erhvervsaktive tilskyndes til at forlade deres arbejdspladser. I øjeblikket befinder vi os ganske vist i en lavkonjunktur, men ved en kommende højkonjunktur med fuld beskæftigelse vil en efterlønsordning modvirke de samfundsmæssige bestræbelser for at skaffe tilstrækkeligt udbud af arbejdskraft.

Endelig må det forudses, at den foreslåede efterlønsordning vil medføre betydelig uro i det eksisterende system for dagpenge under ledighed, da væsentlige betingelser for at oppebære arbejdsløshedspenge ikke kræves opfyldt. Jeg kan her nævne beskæftigelseskravene, kravet om, at den enkelte skal være arbejdssøgende, kravet om medlemskab af fagets arbejdsløhedskasse samt den tidsmæssige begrænsning.

Det vil måske også være vanskeligt for yngre ledige at acceptere, at ældre kan opnå samme ydelse som de selv og i visse tilfælde endog mere uden at skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Der vil også kunne opstå modsætningsforhold mellem de ældre indbyrdes, når nogle ældre opnår dagpenge under uforskyldt og uønsket ledighed på basis af lang tids kontingentbetaling, medens andre opnår samme ydelse uden dette grundlag. Dette sidste vil i det mindste be-